

УДК 617:378.14

ПІСЛЯДИПЛОМНА ПІДГОТОВКА ЛІКАРЯ-ОТОРИНОЛАРИНГОЛОГА

Ю. В. Мітін, Ю. В. Дєєва, О. О. Островська, Л. Р. Криничко, О. В. Мотайло

Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

POST-GRADUATE TRAINING OF OTORHINOLARYNGOLOGISTS

Yu. V. Mitin, Yu. V. Dieyeva, O. O. Ostrovska, L. R. Krynychko, O. V. Motailo

National Medical University by O. O. Bohomolets

У статті викладений досвід кафедри оториноларингології у післядипломній підготовці лікарів-інтернів оториноларингологів. Зроблені висновки про необхідність міцних взаємовідносин навчальної кафедри та клінічної бази і авторитетної ролі викладача в становленні свідомості та розвитку клінічного мислення майбутнього лікаря.

The article shows experience of the department of otorhinolaryngology in training of doctors-interns – otorhinolaryngologists. Conclusions were made about necessity of tight relations of the department of clinical and competent role of a teacher in the making of consciousness and the development of clinical thinking in the future.

Вступ. В усьому світі професія лікаря – одна з найбільш престижних, шанованих та ще й добре оплачуваних, оскільки люди чітко розуміють, що здоров'я – це головне, без здоров'я все інше – ніщо. У нашій країні, на жаль, медицина зі статусу такої, що надає допомогу хворій людині, опустилася до рангу “медичного обслуговування”, а лікар, звичайно, до статусу медичного персоналу, а не висококваліфікованого професійного спеціаліста. Тому логічно, що виникла потреба реформування вищої медичної освіти, що ставить пріоритетне завдання підготовки молодих спеціалістів нової формації. Проте якісна підготовка кваліфікованого лікаря не може відбуватися в умовах ізоляції від хворих та передбачає набуття практичного досвіду під час проходження інтернатури, магістратури або клінічної ординатури, що безперервно проводиться на кафедрі оториноларингології НМУ та потребує підвищеного контролю не тільки під час навчального процесу, а й під час напрацювання практичного досвіду в клініці за максимальною підтримкою її адміністрації [1, 3].

Основна частина. Лікар-оториноларинголог у своїй повсякденній роботі щодня вирішує низку питань, а саме: правильно встановити діагноз, призначити та провести адекватне лікування, яке не лише дозволить швидко одужати пацієнту, але й попередить імовірні ускладнення, а головне і першочергове – відновити здоров'я пацієнта. За даними статистики, близько 15 % від загального числа хворих потребують консультативної та лікувальної допомоги оториноларинголога [2]. І чим раніше студент у минуло-

му, а тепер лікар-інтерн, почне спілкуватися з пацієнтом, тим кращою буде його медико-етична направленість надалі.

Алгоритм навчально-методичної програми з інтернатури на кафедрі оториноларингології полягає в створенні ситуації повноцінного клінічного занурення в спеціальність, а це можливо лише за умови активної співпраці стаціонарного відділення та кафедри оториноларингології. Лише при реалізації таких умов створюється можливість максимально повно отримати необхідну кількість клінічно орієнтованої інформації, опанувати її та вдосконалити необхідні практичні навички та вміння. Таке всебічне пізнання специфіки майбутньої професії лікаря-оториноларинголога потенціє формування самостійного клінічного мислення та сприяє “дозріванню” лікаря-інтерна до самостійного приймання рішення в будь-якій клінічній ситуації. А саме такі основні критерії і визначають кваліфікацію та фахову підготовку майбутнього лікаря-оториноларинголога.

Реалізація вищезазначених завдань кафедрою оториноларингології базується на таких принципах. По-перше, практикується система “прикріплення” интерна до викладача та поступове, можна навіть сказати покрокове, його залучення до лікувального процесу з паралельним проведенням практичних занять. По-друге, береться до уваги фактор авторитету викладача, що у подальшій спільній співпраці має викликати безмежну довіру в интерна. Лише великий практичний досвід, професіоналізм, вміння спілкуватися з пацієнтом, його близькими, якщо пацієнт перебуває

у вкрай важкому стані, вміння виконувати всі оториноларингологічні маніпуляції та операції на високому професійному рівні, використовувати сучасні методи, технології – це якості, які слугують орієнтирами авторитету в подальшій сумісній практичній діяльності викладача та лікаря-інтерна.

Починаючи з перших днів спеціалізації, лікарі-інтерни заглиблюються в атмосферу повсякденного лікувально-діагностичного процесу, залучаючись до проведення щоденних п'ятихвилинних, щотижневих обходів та лікувально-консультативної роботи (огляд хворих, присутність на щоденних оглядах, операціях, консультаціях хворих в інших відділеннях, чергування у відділенні). Це дає можливість інтерну осягнути принцип та систему функціонування лікувального закладу, ознайомитися з внутрішньолікарняними правилами, нормативами та правовими законами, які суттєво відрізняються від вже добре відомого, за шість років навчання, педагогічного процесу. Крім того, таке введення в спеціальність деякою мірою закладає основи розуміння як етіологічних, так і патогенетичних факторів розвитку таких захворювань, як, наприклад, гострий гайморит, гострий отит, хронічний тонзиліт, фурункул носа та інші.

Щоденна робота лікаря-інтерна з хворими з гострою та хронічною патологією ЛОР-органів, а саме з кістами верхньощелепних пазух, хронічними ринітами, гострими синуситами, міцетомами тощо, дає можливість йому відпрацювати практичні навички за запропонованою схемою обстеження оториноларингологічного хворого, що базуються на принципах послідовності та технічної раціональності обстеження хворого, відпрацювати алгоритм надання допомоги під час лікування таких хворих, а також адаптуватися у новій ролі лікаря-оториноларинголога. Оскільки вся практична діяльність лікаря-інтерна контролюється викладачем, нівелюється боязкість та непевненість, які виникають на початкових етапах становлення лікаря, а це неабияк покращує навички спілкування з пацієнтом. А різноманітність оториноларингологічної патології, з якою доводиться мати справу лікарю-інтерну щоденно, спонукають його до самостійного аналізу клінічної ситуації в кожному окремому випадку та ще більше мотивують його до самовдосконалення та професійного росту.

Особлива увага приділяється під час підготовки лікарів-інтернів оволодінню та відпрацюванню ними техніки та методики проведення оториноларингологічних маніпуляцій, зокрема таких складних, як езофагоскопія, бронхоскопія, пункція верхньощелепної пазухи, умінню читати по знімках, бачити норму і вмінню відрізнити її від патології. Залучення інтернів

до нічних чергувань у відділенні дає можливість детальніше ознайомитися з невідкладними станами в оториноларингології, навчитися проводити їх діагностику та лікування. А можливість співпрацювати з різними лікарями-ординаторами під час нічних чергувань ще більше розширює діапазон клінічного мислення, задовольняє пізнавальні потреби, дає можливість порівняння та зіставлення різних підходів до лікування однієї і тої ж патології.

Досвід, який набувають лікарі-інтерни в операційній, асистуючи під час складних операцій, зокрема під час гайморотомій в разі міцетоми верхньощелепної пазухи, хронічних ринітів, викривлення перегородки носа, в подальшому дозволить досконало диференціювати стани та хвороби, які потребують лише хірургічного лікування, а також ознайомитися з майстерністю різних хірургів та впевнитися, що оториноларингологія перш за все хірургічна спеціальність, в рамках якої виконується великий діапазон операцій на вусі, в порожнині носа та принососих пазухах, в глотці, гортані, трахеї, крім того, застосовуючи операційні мікроскопи, телевідеоендоскопи [2].

Проведення консультацій хворих лікарями-інтернами в інших відділеннях збагачує їх знання та розширює межі клінічного мислення. Оскільки характерні оториноларингологічні симптоми можуть спостерігатися при захворюваннях інших органів і систем. Так, атеросклероз, гіпертонічна хвороба, остеохондроз шийного відділу хребта можуть спричинити порушення слуху і вестибулярну дисфункцію, а синусити, кісти верхньощелепних пазух, міцетом є проявами захворювань зубів [2].

Етапом інтеграції лікаря-інтерна в лікувальну роботу є також самостійне заповнення ним медичної документації. Під контролем викладача інтерном ведеться історія хвороби хворого, де зазначається анамнез хвороби, скарги хворого, ознаки виявленої патології, діагноз, обсяг обстеження, та план лікування, ведеться щоденник хворого, заповнюється лист призначення, направлення в рентгенкабінет, фізіотерапевтичний кабінет. Це дозволяє відпрацювати професійні навички з правильного ведення обов'язкової медичної документації оториноларингологічних хворих та виховує в інтерна почуття відповідальності за проведену роботу.

На практичних заняттях проводиться обговорення та аргументація вибору того чи іншого принципу, підходу лікування залежно від клінічної ситуації, яку у вигляді задачі ставить викладач, що спонукає інтерна до логічного мислення. Крім того, на практичних заняттях акцентується увага майбутнього лікаря на

необхідності та обов'язковості самостійного прийняття рішення в певній клінічній ситуації. Залучення інтернів до наукових конференцій, семінарів формує та вдосконалює особистість майбутніх лікарів, активує їх самостійну пізнавальну діяльність, дає можливість орієнтуватися в широкому спектрі новітніх технологій, лікувальних препаратів.

Висновки. Отже, підготовка майбутніх лікарів-оториноларингологів, яка дозволить їм створити правильне розуміння важливості професії, допоможе набутти якісних теоретичних знань та практичного дос-

віду, що в подальшому допоможе майбутньому лікарю в його лікувальній та консультативній роботі, має базуватися на таких засадах:

- співпрацювання кафедри оториноларингології та клінічної бази, за умов повного взаєморозуміння в практичній підготовці лікаря;
- поєднання поступового введення в лікувальну роботу та практичних занять;
- “прикріплення” інтерна за певним викладачем;
- авторитетна роль викладача в становленні особистості майбутнього лікаря.

Література

1. Головань Д. І. Підготовка лікарів-інтернів на кафедрах хірургічного факультету у 2002–2003 рр. / Д. І. Головань // Педагогічна майстерність викладачів хірургічного профілю системи післядипломної освіти : проблеми удосконалення. Збірник доповідей науково-методичної конференції до 85-річчя КМАПО ім. П. Л. Шупика. – К. : Велес, 2003. – С. 13–15.

2. Мігін Ю. В. Оториноларингологія (лекції) / Ю. В. Мігін. – К. : Фарм Арт, 2000. – 283 с.

3. Шляхи удосконалення практичної підготовки лікарів у системі післядипломної освіти / О. В. Павленко, Т. М. Волосовец, О. М. Дорошенко, М. В. Дорошенко // Матеріали II (IX) з'їзду Асоціації стоматологів України. – Київ : Книга плюс, 2004. – С. 79–85.